

A NEM KOGNITÍV KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE A MUNKAERŐPIACI IGÉNYEK TÜKRÉBEN

Szegedi Tudományegyetem
Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
A SZAB Állampolgári Kompetenciák Munkabizottsága

**SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
JUHÁSZ GYULA PEDAGÓGUSKÉPZŐ KAR
A SZAB ÁLLAMPOLGÁRI KOMPETENCIÁK
MUNKABIZOTTSÁGA**

A NEM KOGNITÍV KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE A MUNKAERŐPIACI IGÉNYEK TÜKRÉBEN

PROGRAM ÉS ABSZTRAKTKÖTET

Szerkesztette: Döbör András és Juhász Valéria

Szeged
2019

HATÁRTALAN TUDOMÁNY

A MAGYAR TUDOMÁNY ÜNNEPÉNEK 2018-AS MOTTÓJA

MTA SZEGEDI AKADÉMIAI BIZOTTSÁG

j99pk
éve SZEGEDEN

Szöveggondozás:
Horváthné Szélpál Mária

Kiadó:

Szegedi Egyetemi Kiadó
Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó
Felelős kiadó: Forró Lajos
Borítóterv, technikai szerkesztő: Veres Ildikó

ISBN 978-615-5946-05-9

© Szerkesztők, 2019

© Szegedi Egyetemi Kiadó Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, 2019

TARTALOM

KONFERENCIAFELHÍVÁS	5
A KONFERENCIA PROGRAMJA	7
ÖSSZEFOGLALÓK	9
Dr. Döbör András: Ifjúságsegítés vs. ifjúságszervezés: az ifjúsági szakma által igényelt kompetenciák megjelenése a képzésben	10
Dr. Csetényi Korinna: A C generáció mint szociálhálózat-építő generáció jellemzői.....	11
Dr. Dombi Edina: A „puha készségek” (soft skills) fejlesztése és a pályaszocializáció fontossága	12
Dr. Juhász Valéria – Radics Márta: A kooperatív és kompetitív (társas)játékok a szocio-émocionális nevelés szolgálatában	13
Dr. Nagy Angelika: A kommunikációs zavarok okai és elhárításuk módjai a személyközi kommunikációban	15
Dr. Újvári Edit: A kreativitás és a szociális kompetenciák jelentősége a közösség szervezési tapasztalatok tükrében	16

KONFERENCIAFELHÍVÁS

KONFERENCIAFELHÍVÁS

A KONFERENCIA IDŐPONTJA: 2018. november 22.

A KONFERENCIA HELYE: Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Tanácsterem

A KONFERENCIA CÉLJA felhívni a figyelmet a nem kognitív képességekre, a szocio-emocionális fejlődésre és fejlesztésre, amelyek a közeljövőben nagymértékben hozzájárulnak a munkaerőpiaci elhelyezkedéshez.

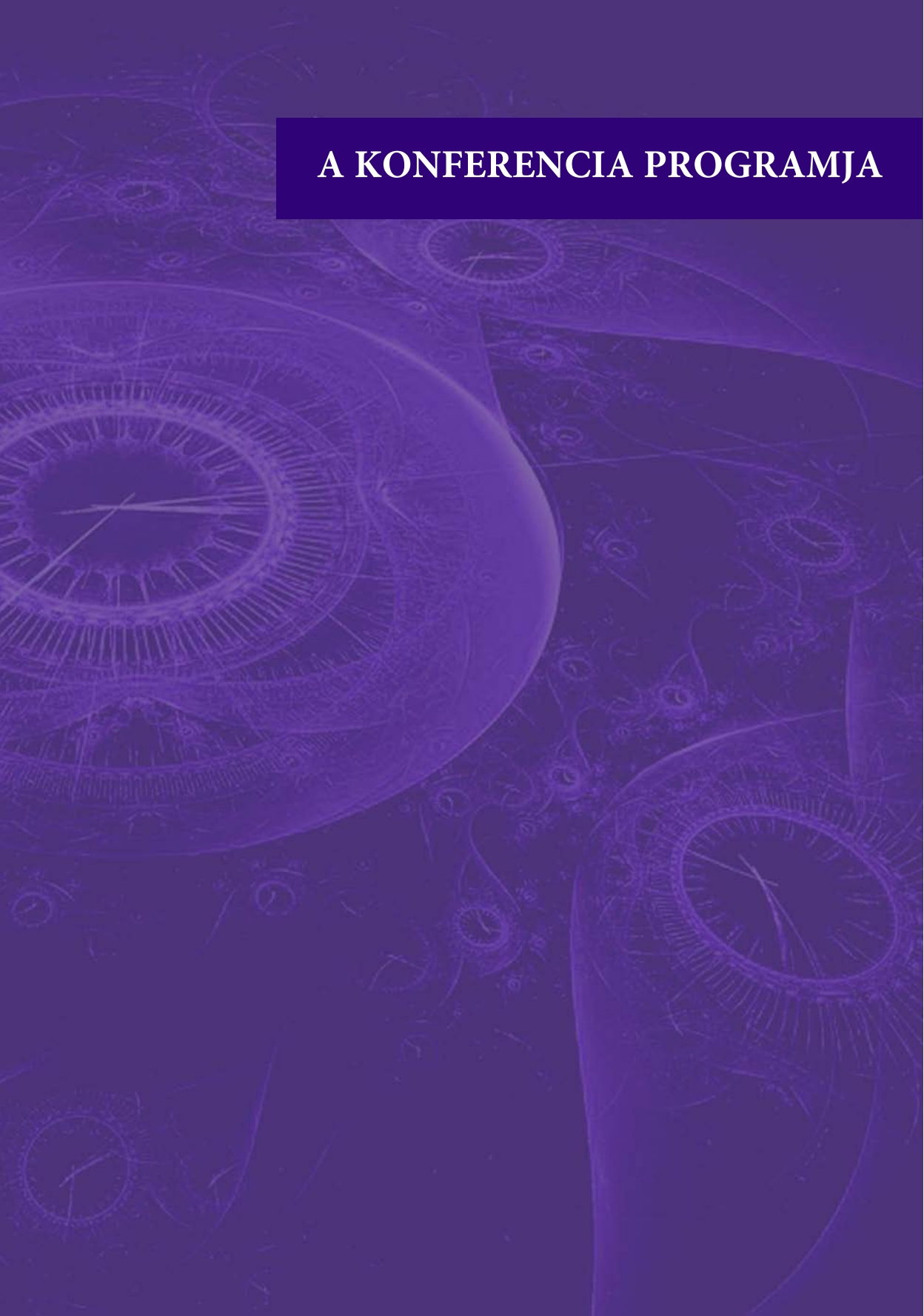
A KONFERENCIA TÉMÁJA

Az utóbbi években egyre több hazai és nemzetközi kutatás számol be arról, hogy jelentős hangsúlyeltolódás történt a munkaerőpiacon a munkáltatók által elvárt készségek szempontjából. A kutatási beszámolók szerint megnövekedett a nem kognitív készségek munkaerőpiaci értéke. A technológia, az informatika fejlődésével egyre több olyan foglalkozás szűnik meg, amelyek gépesíthetők, s ezzel egyetemben jelentősen megnövekedett a nem kognitív készségeket (is) igénylő feladatok aránya. Erre a jelenségre először David H. Autor és szerzőtársai (2003) tanulmánya irányította rá a figyelmet. Az általuk vizsgált időszakban (1960–2000) folyamatosan növekedett a nem rutin kognitív és szociális készségeket igénylő feladatok aránya, miközben csökkent a rutin és nem rutin jellegű fizikai munkafeladatok és a rutin jellegű, kognitív készségeket igénylő munkafeladatok aránya az USA munkaerőpiacán (Fazekas 2018). Ezekre a gazdasági, technológiai változásokra az oktatáspolitikának reagálnia kell, összhangban James Heckman (2016) Nobel-díjas közgazdász javaslatának központi gondolatával, az életciklusokhoz illeszkedő beruházások rendszerének gondolatával, miszerint minél korábban investálunk az emberi képességek fejlesztésébe, annál nagyobb lesz a gazdasági hozama.

HIVATKOZÁSOK

- Fazekas Károly (2018): Nem-kognitív készségek hiánya a munkaerőpiacon. *Magyar Tudomány*, 1. https://mersz.hu/hivatkozas/matud_108
- Autor, D. H. – Levy, F. – Murnane, R. J. (2003): The Skill Content of Recent Technological Change: An Empirical Exploration. *The Quarterly Journal of Economics*, 118, 4, 1279–1333. <https://economics.mit.edu/files/11574>
- Heckman, J. J. (2016): *Human Development is Economic Development*. Larger Community Foundations Conference, San Diego. <https://heckmanequation.org/resource/human-development-is-economic-development/>

A KONFERENCIA PROGRAMJA

A KONFERENCIA PROGRAMJA

- 9.00–9.10 Megnyitó: Dr. Döbör András, a JGYPK dékánja, a SZAB Állampolgári Kompetenciák Munkabizottságának elnöke
- 9.10–9.30 Dr. Döbör András: *Iffúságsegítés vs. iffúságszervezés: az iffúsági szakma által igényelt kompetenciák megjelenése a képzésben*
- 9.30–9.50 Dr. Dombi Edina: *A „puha készségek” (soft skills) fejlesztése és a pályaszocializáció fontossága*
- 9.50–10.10 Dr. Nagy Angelika: *A kommunikációs zavarok okai és elhárításuk módjai a személyközi kommunikációban*
- 10.10–10.30 Dr. Újvári Edit: *A kreativitás és a szociális kompetenciák jelentősége a közösségszervezési tapasztalatok tükrében*
- 10.30–10.50 Kávészünet
- 10.50–11.10 Dr. Csetényi Korinna: *A C generáció mint szociálishálózat-építő generáció jellemzői*
- 11.10–11.40 Dr. Juhász Valéria – Radics Márta: *A kooperatív és kompetitív (társas)játékok a szocio-emocionális nevelés szolgálatában*
- 11.40–11.50 A konferencia zárása

ÖSSZEFOGLALÓK

The background features a dark purple grid of thin lines. In the center, there is a large, irregularly shaped cluster of smaller, semi-transparent hexagons, creating a textured, crystalline effect.

Dr. Döbör András

IFJÚSÁGSEGÍTÉS VS. IFJÚSÁGSZERVEZÉS: AZ IFJÚSÁGI SZAKMA ÁLTAL IGÉNYELT KOMPETENCIÁK MEGJELENÉSE A KÉPZÉSBEN

(Dr. Döbör András: a SZAB Állampolgári Munkabizottságának elnöke, a JGYPK dékánja, a Szakképzési, Továbbképzési és Távközponti Igazgatója, főiskolai docens, ímélcíme: dobor@jgypk.szte.hu)

Az Országgyűlés 2009-ben határozattal alkotta meg a Nemzeti Ifjúsági Stratégiát. A NIS első és második cselekvési tervének egy-egy fejezete is kiemelten foglalkozott az ifjúságsegítő foglalkoztatásának elősegítésével, az ifjúságsegítő szakképzéssel, valamint kimondta a BA-szintű ifjúságsegítő képzés indításának szükségességét.

A hosszas szakmai vajúdas után 2015-ben miniszteri rendelettel megalapított és 2017-ben, 2018-ban az egyetemi képzőhelyeken elindított, nem önálló, de ifjúság-szervezői szakirányt is tartalmazó Közösségszervező BA-képzés a szakot elvégző szakembereknek a közszféra, továbbá az állami feladat ellátására feladatellátási szerződést kötött társadalmi és civil szervezeteknél való jogszerű alkalmazására teremtette meg a lehetőséget.

Előadásomban egyrészt az európai ifjúságsszakmai képzések és az ifjúsági munka feladatait meghatározó európai definíciók kontextusában vizsgálom és hasonlítom össze a 2017-ben a magyar felsőoktatásból kivezetett Ifjúságsegítő felsőfokú (majd felsőoktatási) szakképzés és a Közösségszervező BA-szak képzési és kimeneti követelményeiben (KKK) meghatározott kompetenciáit.

Kitérek arra, hogy melyek azok az ifjúsági szakma által igényelt kompetenciák, tudáselemek, képességek és attitűdök, amelyek az ifjúságsegítő szak KKK-iból bekerültek az új képzésbe, és melyek azok, amelyek kimaradtak, valamint arra, hogy milyen lehetőségei és jó gyakorlatai lehetnek egy felsőoktatási intézménynek abban, hogy a rendeletileg meghatározott képzési tartalmakon túl megjelenítse a képzésben a helyi specialitásokat és az ifjúságsszakmai igényeket.

KULCSSZAVAK

ifjúságsegítő, ifjúságsszervező, közösségszervező, Nemzeti Ifjúsági Stratégia, ifjúsági szakma, kompetenciák

Dr. Csetényi Korinna

A C GENERÁCIÓ MINT SZOCIÁLISHÁLÓZAT-ÉPÍTŐ GENERÁCIÓ JELLEMZŐI

(Dr. Csetényi Korinna a JGYPK Humántudományi Intézet Modern Nyelvek és Kultúrák Tanszék Angol Szakcsoportjának adjunktusa, ímélcíme: korinna@jgypk.szte.hu)

Előadásom során az információs korra és a C generáció jellemzőire fókuszálok. Ezen generáció tagjaira nem korcsoportként tekintünk. A C generáció olyan csoport, melynek tagjai folyamatosan használják a digitális eszközöket, és akiket egyúttal összeköt az online jelenlét. Szülőként és tanárként sem hagyhatjuk figyelmen kívül ezt az új életteret, akkor sem, ha esetleg mi nem veszünk benne részt ilyen mértékben.

A generációk hagyományos, demográfiai mutatók szerinti felosztásának áttekintését követően az online és offline világ közötti különbségekre mutatok rá, illetve arra, milyen radikális változásokat, új magatartásformákat hozott magával az információtechnológia fejlődése. Kitérek a digitális életstílus, az online létezés/tér/személyiség meghatározó vonásaira, illetve az információáradat és az állandó ingerelárasztás néhány következményére, ami leginkább a társas kapcsolatokban, illetve az interperszonális kommunikációra gyakorolt hatásában mutatkozik meg.

KULCSSZAVAK

információs kor, C generáció, digitális eszközök, interperszonális kommunikáció

Dr. Dombi Edina

A „PUHA KÉSZSÉGEK” (SOFT SKILLS) FEJLESZTÉSE ÉS A PÁLYASZOCIALIZÁCIÓ FONTOSSÁGA

(Dr. Dombi Edina a JGYPK Tanító- és Óvóképző Intézetének Alkalmazott Pedagógia és Pszichológia Tanszékének adjunktusa, ímélcíme: edinadombi@jgypk.szte.hu)

Ahogy a konferencia absztraktjában is szerepel, hazai és nemzetközi kutatások igazolják a nem kognitív készségek munkaerőpiaci értékének növekedését, azaz a munkaerőpiaci sikerességet nem csupán a szakmai kompetenciák határozzák meg, hanem az úgynevezett „soft skill”-ek, vagyis a puha készségek szerepe is jelentős. A kifejezés amerikai eredetű, mindazon készségeket jelöli, amelyekkel a munkavállaló a szakmai tudásán felül jellemezhető, úgymint az együttműködés (csapatmunka), kommunikáció, flexibilitás, mobilitás, kreativitás, motiváció, érzelmi intelligencia. Ezen szempontok a jelölt kiválasztásánál olykor meghatározóbbak, mint a szak-képzettség. Egy-egy szakmaspecifikus képzés során egy adott munkakör betöltéséhez szükséges szaktudás sajátítható el, azonban a szakmai ismeretek mellett a hatékony munkavégzéshez elengedhetetlen az előbbi készségek fejlesztése. Ezen készségek fejlesztésére biztosít lehetőséget a képzési tervek részeként kínált pályaszocializációs kurzus a hallgatók számára. A pályaszocializáció célja, hogy a hallgatót olyan cselekvésre, magatartásra orientálja, amely figyelembe veszi az adott munkakör elvárásait, illeszkedik továbbá a képességeihez és az érdeklődéséhez is. A pályaszocializációs gyakorlatok során nagy hangsúlyt fektetünk a hallgatók szakmaspecifikus személyiségjellemzőinek, szociális képességeinek fejlesztésére, valamint pályaezékenyítésére. Célja továbbá a belátás növelése, amelynek során azonosíthatják értékpreferenciáikat és pályaválasztási motívumaikat is. A pályaszocializáció növeli az adott munkakörhöz való alkalmasságot, segíti a megfelelő munkahely megtalálását és a karriercélok megvalósítását, ezáltal növeli az élnélküliséget is.

KULCSSZAVAK

puha készségek, pályaszocializáció, munkaerőpiaci sikeresség

Dr. Juhász Valéria – Radics Márta

A KOOPERATÍV ÉS KOMPETITÍV (TÁRSAS)JÁTÉKOK A SZOCIO-EMOCIONÁLIS NEVELÉS SZOLGÁLATÁBAN

(Dr. Juhász Valéria a JGYPK Humántudományi Intézet Magyar és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékének tanszékvezető főiskolai docense, ímélcíme: juhaszvaleria@jgypk.szte.hu

Radics Márta a JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézetének gyakorlati oktatást segítő munkatárs, ímélcíme: radicsmarta@jgypk.szte.hu)

Az emberi gondolkodás jellemzője, hogy jövőbeli döntéseinket a múlt tapasztalataira alapozzuk. A gazdaság és a társadalom azonban olyan komplex, fejlődő rendszer, melyben az idő múlásával korábban nem létező ok-okozati összefüggések jönnek létre. Egy ilyen világban az oktatáspolitikai döntések lényegesen meghatározhatják az emberek jövőbeli lehetőségeit saját életük irányítása felett. A ma meghozott döntéseknek figyelembe kell venniük, milyen tudást, milyen készségeket vár el majd húsz-harminc év múlva a munkaerőpiac. Az elmúlt évtizedekben azok az országok értek el sikereket a fejlődésben, amelyek hatékonyan tudták fejleszteni az oktatásban résztvevők kognitív képességeit. Szoros kapcsolat van a kognitív képességek és a későbbi munkanélküliség valószínűsége, a viselkedési devianciák, az egészségi állapot, az élettartam és a várható jövedelem között. Az elmúlt években azonban megnőtt a nem kognitív készségeket igénylő feladatok fontossága, amivel párhuzamosan folyamatosan csökken a rutin és nem rutin jellegű fizikai munkafeladatok és a rutin jellegű, kognitív készségeket igénylő munkafeladatok aránya. Nem kognitív készségek például a lelkiismeretesség, konszenzuskészség, kiegyensúlyozottság, nyitottság, extrovertáltság (a big five készségcsoport). Előadásunkban azt vázoljuk, hogy a társasjátékozás során a kognitív funkciók mellett számos egyéb személyes és társas kompetencia is hatékonyan fejleszthető, mint pl. önérdek-érvényesítés, önvédelem, empátia, kölcsönösség, a másik szándékainak felismerése, együttműködés, közösségtudat, mivel a játék során a valódi kockázat alacsony, de a megjelenő problémák relevanciaszintje magas. A nem valós problémák megoldására valós javaslatokat, megoldási stratégiákat alkotnak a résztvevők, melyek alapján újabb és újabb kognitív sémák jönnek létre. A társasjátékozás során egyes készségek, képességek fokozatos fejlődése a naplózás módszerével mérhető is. A nem kognitív készségek jól fejleszthetők olyan kooperatív és kompetitív társasjátékokkal, amelyekben szükség van például döntéshozatalra (Aranyásó, Catan telepesei, Pandemic), kockázatvállalásra (Keltis, Tichu, Slendor), diplomáciai képességekre (Bonanza, China town, Catan telepesei), a kommunikációs jelek értelmezésére (Dixit, love letters, Perudo) stb. A társasjátékok iskolai alkalmazása azért is ajánlatos, mert ez komplexen készítené fel a folyamatosan változó munkaerőpiaci igényekhez való alkalmazkodásra.

KULCSSZAVAK

társasjáték, döntéshozatal, kockázatvállalás, diplomáciai készség

Dr. Nagy Angelika

A KOMMUNIKÁCIÓS ZAVAROK OKAI ÉS ELHÁRÍTÁSUK MÓDJAI A SZEMÉLYKÖZI KOMMUNIKÁCIÓBAN

(Dr. Nagy Angelika a JGYPK Művelődéstudományi Intézetének főiskolai docense, ímélcíme: nangi@jgypk.szte.hu)

A közvetlen emberi kommunikáció láncolatszerű folyamat, amelynek bármely szakaszában tévedési lehetőségek rejlenek. Kommunikációnk hatékonysága három alapvető tényezőtől függ: a kommunikátortól, a befogadótól és a közös kódtól. Ebből kiindulva a kommunikációs zavarok felismeréséhez vezető első lépés annak vizsgálata, hogy a kommunikáció során ki, hogyan és kinek közli az információt. Fontos annak tudatosítása, hogy mind a kommunikátor, mind pedig a befogadó részéről melyek azok a tényezők, amelyek kommunikációs problémákat okozhatnak, továbbá a közös kód használatában milyen tévedési lehetőségek vannak, amelyek kommunikációs problémákat vethetnek fel. Miután megvizsgáltuk a kommunikátor, a befogadó és a közös kód használatában rejlő problémaforrásokat, elemezni szükséges azokat az egyéb tényezőket is, amelyek 2 személy kommunikációjában zavart okozhatnak. Itt nemcsak a kommunikációs csapdára kell figyelmet fordítanunk, hanem négy speciális helyzetre is, amelyben a kommunikáció hatékonyságát akadályozó problémák jelentkezhetnek:

1. lehet, hogy ami elhangzik, nem hallják meg;
2. lehet, hogy amit meghallanak, nem értik meg;
3. lehet, hogy amit megértenek, nem fogadják el;
4. lehet, hogy a beszélő nem ismeri fel, hogy mi az, amit a partner meghallott, megértett, elfogadott.

Jelen előadásomban a problémák feltárása és ismertetése után megoldási javaslatokat teszek arra, miként lehet megelőzni vagy (ha már kialakult) elhárítani a kommunikációs zavarokat az interperszonális kommunikációban.

KULCSSZAVAK

interperszonális, kommunikáció, hatékonyság, kommunikációs csapda, kommunikátor, befogadó, közös kód, megértés

Dr. Újvári Edit

A KREATIVITÁS ÉS A SZOCIÁLIS KOMPETENCIÁK JELENTŐSÉGE A KÖZÖSSÉGSZERVEZÉSI TAPASZTALATOK TÜKRÉBEN

(Dr. Újvári Edit a JGYPK Művelődéstudományi Intézetének egyetemi docense, ímélcíme: ued@jgypk.szte.hu)

Az előadás egy esettanulmányra épül, amely a Szeged–Klebelsberg-telepi Polgári Kör Egyesületben szerzett két évtizedes tapasztalatok tükrében elemzi a nem kognitív készségek jelentőségét az önkéntes civil munkában. Az 1999-ben alakult egyesület rövid bemutatását, céljainak, eredményeinek említését követően a lokalitásra, a helyi közösségek jelentőségére fókuszál az előadás, ennek humánétológiai aspektusait is megemlítve Csányi Vilmos kutatásai alapján. Bár a közösségi életet működtető eredményes önkéntes munka alapja a kreativitás, az elkötelezettség, a munkabírási, a megbízhatóság és a kapcsolati tőke, a folyamatosan adódó konfliktusok kezelését csak az alábbi, nem kognitív készségek révén lehet elérni: kooperativitás, kollegialitás, stressztűrő képesség, önuralom, tolerancia, pozitív beállítottság. Ennek szociálpszichológiai vonatkozására, a csoport és az individuum konfliktusokat generáló problémakörére Csepeli György is felhívja a figyelmet. Az esettanulmány arra helyezi a hangsúlyt, hogy a közösségi élet működtetése, az önkéntes munka hosszú távú sikeressége szoros összefüggésbe hozható a nem kognitív kompetenciák fejlesztésével.

KULCSSZAVAK

önkéntes munka, civil szerveződés, lokális értékek, közösségi élet, nem kognitív kompetenciák

Fotók:
Ocskó Ferenc